

ОСОБЛИВОСТІ САМОВІДНОШЕННЯ ЖІНОК-ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ПРОФЕСІОГЕНЕЗУ

В статті розглянуто особливості структури самоотношення жєницин сотрудников органєв внутренних дел на разных этапах профессионального становления. В результате исследования установлено, что в целом жєницыны сотрудники ОВД к себе относятся положительно, принимают себя со своими достоинствами и недостатками, однако, выраженность отдельных компонентов самоотношения изменяется в процессе профессионализации.

Ключевые слова: личность, Я-концепция, самоотношение, профессионагенез, деятельность

У статті розглянуто особливості структури самовідношення жінок співробітників органів внутрішніх справ на різних етапах професійного становлення. У результаті дослідження встановлено, що в цілому жінки співробітники ОВС до себе ставляться позитивно, приймають себе зі своїми достоїнствами і недоліками, проте вираженість окремих компонентів самоставлення змінюється в процесі професіоналізації.

Ключові слова: особистість, Я-концепція, самовідношення, професіогенез, діяльність

Постановка проблеми.

Професіоналізм представників правоохоронних професій не є абсолютною категорією. Він визначається соціальними функціями та завданнями, які висувуються перед ними соціумом та формується поступово. Професійна самосвідомість, професійна самооцінка та відношення до себе як до фахівця, професіонала є важливими компонентами професійної Я-концепції. Фемінізація силових структур у всьому світі та залучення жінок до роботи у правоохоронній сфері спонукає до вивчення особливостей професіоналізації жінок-правоохоронців, їх професійної Я-концепції, однією із складових якої є самовідношення.

Аналіз досліджень та публікацій з даної проблеми. Самовідношення тлумачиться різними авторами як відношення особистості до себе, до свого власного Я, як переживання власної цінності [1, с.363]. Вперше термін «самовідношення» було застосовано у науковій літературі у 1974 році Н.І. Сарджвеладзе. За його думкою, самовідношення являє собою складну багаторівневу емоційно-оцінну систему, яка первинно розділялася на дві складові (способи ставлення до себе): Я – як об'єкт (об'єктний) та Я – як суб'єкт (суб'єктний). Обидва способи самовідношення реалізуються когнітивною активністю, емоційними реакціями, системами дій чи готовністю до певних дій щодо самого себе. Самовідношення можна охарактеризувати як вираження сенсу «Я» для суб'єкта, як усталене почуття до свого «Я», яке

незважаючи на узагальненість містить ряд специфічних модальностей, що розрізняються як за емоційним тоном, переживанням, так і за семантичним змістом ставлення до себе. Система самовідношення поліфункціональна, тобто виконує наступні функції: функція «дзеркала», тобто, відображення себе як зовні, так і у внутрішньому плані особистості; функція самовираження та самореалізації, що є суттєвою в проявах активності особистості; функція збереження внутрішньої стабільності та континуальності «Я», яка забезпечує внутрішню узгодженість когнітивного та емоційного компоненту особистості; функція саморегуляції та самоконтролю, що забезпечує контроль та регулювання діяльності особистості; функція психологічного захисту, яка активізується якщо виникає погроза уявленням свого «Я», психотравма чи життєва невдача. Доповнюється система самовідношення ще одним компонентом, а саме, часовою структурованістю, яка надає можливість особистості виділити актуальне Я (Я тут і тепер), ретроспективне Я (Я у минулому) та проспективне Я (Я у майбутньому) [2]. Виокремлення самовідношення як самостійного об'єкту психологічного аналізу частіше за все відбувається шляхом розподілу у єдиному процесі самосвідомості двох аспектів: процесу одержання знань про себе (і самих цих знань) та процесу самовідношення (разом із більш-менш стійким самовідношенням як деякою усталеною характеристикою суб'єкту) [3, с. 208]. Розглядаючи самовідношення, С.Р. Пантелеєв

пропонує розуміти самовідношення в контексті уявлень особистості про смисл «Я», як вираження смислу «Я», як узагальнене почуття щодо власного «Я». Отже, самовідношення може розглядатися як відносно стабільна характеристика суб'єкта. У дослідженнях самовідношення В.В.Століна, Н.І.Сарджвеладзе, С.Р. Пантелеєва, О.Б.Федоренка, В.І.Непомнящої, А.А.Налчаджана пильна увага приділяється саме зв'язку самовідношення з іншими складовими образу Я. О.Б.Федоренко, досліджуючи особливості самооцінки майбутніх правоохоронців, вказав на зв'язок самовідношення та ціннісних орієнтацій. Цінності та ціннісні орієнтації, як складові самоставлення і самооцінки, характеризують, з одного боку, сферу дійсності, яка є найважливішою для суб'єкта, а з іншого – особливості уявлення особистості про себе, що є складовою образу «Я» [4, с. 92]. На думку Т.М.Малкової, у самовідношенні курсантів-правоохоронців під час навчання спостерігається зміни до себе і до своєї професійної діяльності, відбувається самоусвідомлення себе як професіонала [5, с. 45]. Самовідношення також виконує захисні функції: людина може захищати своє Я від негативних емоцій та підтримувати самоповагу на відносно постійному рівні. Отже, вивчення особливостей самовідношення до себе, до своєї справи та оцінювання успішності діяльності жінками правоохоронцями в залежності від часу перебування на службі, є вельми важливим завданням.

Метою статті є викладення результатів дослідження особливостей самовідношення

жінок-працівників органів внутрішніх на різних етапах професіогенезу.

Виклад основного матеріалу дослідження. У дослідженні приймали участь 289 осіб жіночої статі, у віці 19-45 років. До першої групи увійшли жінки (курсантки), які навчаються за денною формою навчання у Харківському національному університеті внутрішніх справ ($n_1=105$ осіб) та не мають практичного досвіду роботи у правоохоронній сфері. Друга група жінок ($n_2=102$ особи) також навчаються у Харківському національному університеті внутрішніх справ, але за заочною формою навчання, водночас вони працюють у різних підрозділах органів внутрішніх справ, тобто мають професійний досвід роботи від трьох до п'яти років. Третя група досліджуваних ($n_3=82$ особи) працюють у правоохоронній сфері на різних посадах 10 та більше років. Для систематизації даних учасників дослідження була складена картотека, яка включала кодоване ім'я, соціально-демографічні дані (вік, освіту, сімейний стан, місце служби, посаду), стаж роботи та ін. Методи дослідження: анкетування, тестування за методиками: М.Д.Олдхема та Л.Б.Моррриса «Персональний автопортрет», С.Р. Пантелеєва «Методика дослідження самоотношення».

Вважається, що самовідношення – це описова складова Я-концепції, яка дозволяє уявити перш за все специфіку ставлення особистості до власного Я. За результатами вивчення особливостей самовідношення жінок працівників ОВС одержані наступні результати (див. табл. 1).

Таблиця 1

Показники самовідношення жінок-працівників ОВС ($M \pm m$)

Шкали	Група 1	Група 2	Група 3
Закритість	7,23±0,39	5,55±0,21	3,25±0,64
Самовпевненість	6,53±0,23	6,36±0,68	8,04± 1, 27
Самокерівництво	6,82±1,30	8,08±0,36	7,24 ± 2,16
Дзеркальне Я	6,65±0,74	4,55±1,43	5,34 ± 0,86
Самоцінність	7,18±1,41	5,00±0,65	6,84 ± 1,66
Самоприйняття	8,00±2,37	7,49±0,44	7,28 ± 2,16
Самоприхильність	5,88±1,45	3,18±0,59	4, 12 ± 1,08
Конфліктність	4,00±0,55	5,64±1,53	3,93 ± 2,07
Самозвинувачення	4,12±1,39	6,36±0,68	5,68 ± 2,27

Одержані дані за шкалою «Самоприйняття» свідчить про те, що в цілому опитувані усіх груп приймають себе такими, які вони є, з недоліками та достоїнствами, в цілому позитивно

ставляться до себе, до своєї професії. На підставі отриманих даних можемо стверджувати, що у жінок усіх груп яскраво виражені структурні компоненти самовідношення. У структурі

самовідношення особистості, закритість, згідно тлумачення автора методики, надає можливість виявити конформність чи критичність особи. Як виявилось, курсантки є найбільш конформними, бажають відповідати тим вимогам, що до них висуваються у колективі навчальної групи, у новому для них середовищі з досить жорстокою регламентацією поведінки та дій. Дослідження Т.М.Малкової (2013), Н.М.Теслик (2012), В.Л.Лапшиної (2005), О.Б. Федоренка (2005), Д. Майерса (1997), Г.В. Попової (1997), М.Ю.Кондратьєва (1995) вказують на те, що люди покидають групи, якщо реакції товариства несприятливі для них, або не виправдовують їх сподівань, віддаючи перевагу колективу, де є підтримка їхніх Я-образів. Специфіка навчання та бажання отримати професію правоохоронця ставить курсанток перед вибором: або прийняти усі умови навчання, статутні відношення та перебування у специфічному середовищі, або продовжувати навчання у цивільному вузі. Відтак закритість курсанток можна вважати захисною поведінкою, яка супроводжується намаганням свідомо приховати або небажанням усвідомлювати і надавати інформацію про себе, яка може зашкодити. Жінки працівники ОВС другої групи з досвідом роботи до п'яти років, більш схильні до рефлексії, відкритості, можуть не приховувати будь-яку інформацію, навіть неприємну, не зважаючи на рівень її значимості. Безперечно, вони бажають соціального схвалення та прийняття з боку колег, навіть до навчання вони вступили у відомчий навчальний заклад, сподіваючись що навчання у групі колег правоохоронців зведе до мінімуму конфлікти, психологічні бар'єри у спілкуванні, непорозуміння з різних причин. Найбільш чесними до себе і критичними виявилися жінки третьої групи, які працюють у правоохоронних структурах більше десяти років. Вони вважають себе компетентними, самовпевненими та реалістичними. Чималий досвід роботи сформував їх стиль діяльності, орієнтацію на своє бачення ситуації, побудову раціональних взаємовідносин з людьми. Жінки першої та другої груп оцінюють себе як самостійних та впевнених у собі та своїй справі людей, разом з тим мають вищу внутрішню напруженість. Так, курсантки впевнені у своєму професійному виборі і подальшому зростанні, а жінки що

мають досвід роботи (в обох групах), підкреслюють, що отримують моральне задоволення від виконання своїх службових обов'язків вважають, що здатні ефективно нести службу у міліції. Вони активні, цілеспрямовані, впевнені, що навчання сприятиме кар'єрному та особистісному зростанню, переживають власне «Я», як стрижень, що організовує їх особистість та життєдіяльність, відчують обґрунтованість своїх професійних цілей, вважають, що їх доля знаходиться у їх руках.

За шкалою «Дзеркальне Я» існують розбіжності між групами, що свідчить про особливості суб'єктивного сприймання відносин з іншими людьми досліджуваних. Курсантки мають високий рівень вираження ознаки за даною шкалою, решта досліджуваних - середній. Це означає, що курсантки мають чітку впевненість у тому, що їх особистість, поведінка, зовнішність та діяльність спроможні викликати у оточення повагу, симпатію, схвалення та розуміння. Жінки з досвідом роботи зіткнулися з відношенням до себе як до представника влади, правоохоронця, тому вони виважено ставляться до зовнішнього оцінювання і себе, і своєї професійної діяльності.

За шкалою «Самоцінність» було також виявлено достовірні розбіжності між групами. Курсантки та жінки, які мають стаж роботи більше десяти років, мають високий рівень самоцінності, жінки другої групи - середній. Одержані дані говорять про те, що курсантки зацікавлені власним «Я», схильні до відчуття цінності власної особистості та в той же час припускають важливість та цінність свого «Я» для оточуючих, натомість жінки – працівники ОВС з таким рівнем самоцінності, перш за все, визнають свою індивідуальність, неповторність, що дозволяє їм протистояти негативним проявам професійного середовища, раціонально та неупереджено сприймати зауваження й критику колег і керівництва, родинного оточення. Для жінок другої групи характерно виборче, амбівалентне відношення до себе. Зауважимо, що існує низка обставин, які впливають на оцінювання себе: зовнішні - від яких залежать наслідки взаємодії людини з колективом, товариством, зокрема, місце, яке вона займає у колективі, статус, її оцінка членами колективу; та внутрішні, тобто позиція самої людини, ступень задоволення потреб та домагань, від котрої переважно

залежить ставлення до світу, професійного середовища й до самого себе. Отже, з одного боку, вони позитивно оцінюють себе та набуті професійні якості, вважають, що служба сприятиме також розширенню життєвого досвіду, з іншого - поблажливе ставлення колег викликає занепокоєння та приниження. Результати за шкалою «Самоприхильність» свідчать, що жінки з досвідом роботи в ОВС, відкриті новому досвіду, прагнуть до змін Я-концепції, їх плани на майбутнє численні: отримання диплому, просування по службовій драбині, можливу зміну місця праці, підвищення статусу, планують створення сім'ї, народження дитини, самоудосконалення. Курсантки в цілому проявляють вибірковість щодо змінювання особистісних якостей та рис, є більш ригідними, вважають, що складові особистісного та професійного самовизначення зумовлені фактом вступу саме до відомчого навчального закладу. Можна висловити припущення щодо активації захисних механізмів їх самосвідомості, оскільки переживання самоприхильності інколи супроводжується прихильністю до суперечливого чи неадекватного Я- образу. За результатами дослідження виявилось, що найбільш схильні до внутрішніх конфліктів жінки другої групи, які прагнуть контролювати власне Я, оцінюють все, що торкається їх внутрішнього світу. Це може бути ознакою розвиненої рефлексії, глибокого проникнення у себе, усвідомлення своїх труднощів, адекватного Я-образу та відсутності витіснення. Курсантки більш закриті та самовдоволені за інших досліджуваних, можемо припустити, оскільки, вони перебувають у чоловічому оточенні, де домінують маскуліні моделі поведінки, то вплив (у цьому випадку – статевий) на само відношення потужний. Погодимось з А.А.Налчаджаном, що індивід, не зумівши утвердити у свідомості інших бажаний для себе власний образ, часто обирає інший шлях адаптації: формує несприятливу думку про іншого та соціальну групу, якщо вони не ставляться до нього певним чином, тобто спрацьовує захисний механізм, який є засобом збереження самоповаги особистості [6,с. 462]. Нажаль, курсантки не можуть віддати перевагу товариству тих, хто може підтримати їх Я-образ, тому відношення до себе залежить від

адаптованості у середовищі, звідси – внутрішня конфліктність. Найменша внутрішня конфліктність у жінок працівників ОВС, які працюють більше десяти років. Вони знають ціну собі та своїм можливостям, в цілому їх улаштовує життєва ситуація, в тому числі і на службі, добре відчують баланс між вимогами оточення та своїм реальним положенням, утім заперечення проблем може викликати неспокій, тривожність й несприятливо вплинути творчий, гармонічний розвиток особистості, виконання професійних завдань. За шкалою «Самозвинувачення» показники у всіх груп досліджуваних знаходяться на середньому рівні, але є достовірні розбіжності між групами курсанток та жінок з досвідом роботи в ОВС. Курсантки прагнуть до відкидання провини, натомість їх досвідчені колеги схильні до самозвинувачення, інтрапунтивного поведіння, невдачі вважають результатом власної поведінки, вони менш схильні до аутосимпатій, не зважаючи на можливу високу оцінку своїх якостей та властивостей. Одержані результати узгоджуються з самоописами досліджуваних. Описуючи себе жінки-працівники ОВС, які мають досвід роботи, більш критичні до себе, не задоволені своїми досягненнями та своїми окремими рисами. Жінки усвідомлюють специфіку службової діяльності, пов'язану з небезпекою для життя, відповідальністю, вирішенням нестандартних ситуацій, проте вважають себе здатними розв'язувати поставлені службові завдання. Вони презентують себе як добросовісну, пильну, серйозну людину, віддану та самовпевнену. Відкидаються такі якості як агресивність, конфліктність, образливість. Жінки – курсантки вважають себе добросовісними, самовпевненими, товариськими, активними, цілеспрямованими, відкидаються самотність, авантюризм, конкурентність.

Отримані дані вказують на наявність у жінок-правоохоронців всіх груп моральних принципів, обов'язковості, цілеспрямованості, організованості, передбачливості, завзятості. Жінки-працівники органів внутрішніх справ полюбляють знаходитися у центрі уваги, також їм притаманні лідерські, конкурентні риси, які загострюються під час навчання у курсанток, підвищується прагнення до досягнення високого статусу. Можна

припустити, що є тенденція до сконцентрованості жінок на проблемі міжособистісних взаємовідносин та спілкування. Жінки-працівники ОВС з досвідом роботи розуміють, що суттєвою обставиною, котра впливає на побудову міжособистісних відносин, як в побуті, так і у професійному середовищі, є адекватне ставлення до самої себе, до оточення, до світу в цілому. Курсантки вважають спілкування важливою умовою їх подальшої успішної професійної діяльності. У спілкуванні вони прагнуть до лідерства, вважають себе більш авторитетними, ніж більшість їх однолітків. За їх думкою, однаково важливо вміння правильно побудувати процес спілкування з правопорушниками, з колегами та іншими суб'єктами професійної діяльності. Жінки-працівники ОВС в усіх групах енергійні, проявляють творчий підхід до вирішення проблем, ініціативність, реально оцінюють свої здібності, є відповідальними, знають свої сильні та слабкі сторони. Утім, оцінюючи одержані дані, слід пам'ятати, що в них відображені суб'єктивні, емоційно-змістовні уявлення людини про саму себе, які можуть лише частково відповідати реальному становищу.

З метою отримання найсуттєвіших характеристик у групах було проведено факторний аналіз. Вважається, що факторно-аналітичний підхід ґрунтується на уявленні про комплексний характер досліджуваного явища, що виявляється, зокрема, у взаємозв'язках між окремими його ознаками. Мета факторного аналізу – сконцентрувати вихідну інформацію, представлену у вигляді масиву даних і виразити якомога більшу кількість ознак через якомога меншу кількість характеристик: наймісткіші характеристики будуть найсуттєвішими, тобто ці узагальнені місткі характеристики називаються факторами. У процедурі факторного аналізу використовувалися шкали методик, які було застосовано у дослідженні, результати опрацьовані та надані вище. Значущими є факторні навантаження, що перевищують по модулю 0,5. Згідно аналізу даних трьох груп, які було отримано після використання методу факторизації головних компонент і алгоритму Varimax обертання, було виділено три фактори для групи курсанток, визначені фактори охоплюють у сумі 82,29% дисперсії;

три фактори для групи жінок працівників ОВС, які працюють до п'яти років, де визначені фактори охоплюють у сумі 89,61% дисперсії; три фактори для групи жінок працівників ОВС, які працюють понад десять років, де визначені фактори охоплюють 84,52% дисперсії.

Як свідчать результати аналізу трьохфакторної структури, в групі курсанток були виділені наступні фактори:

Фактор 1, який охоплює 39% дисперсії, включає «Сумлінність» (0,564) та «Самовпевненість» (0,676). Цей фактор поєднує скрупульозність, енергійність, дотримання моральних та етичних норм. Фактор 2, який охоплює 26,14% дисперсії, включає «Пильність» (0,759), «Самотність» (0,677), «Діосинкратичність» (0,704), «Авантюризм» (0,609), «Діяльність» (0,693), «Драматичність» (0,809), «Самоприхильність» (0,525), «Агресивність» (0,651), «Самоцінність» (0,668), «Самоприйняття» (0,823). Цей фактор поєднує відчуття цінності власної особистості та безумовне прийняття себе, цілеспрямованість, амбіциозність, емоційність, імпульсивність, схильність до ризику. Фактор 3, який охоплює 17,15% дисперсії, включає «Самопожертва» (0,685), «Серйозність» (0,542), «Конфліктність» (0,549), «Самозвинувачення» (0,620). Цей фактор поєднує рефлексивність, відповідальність, схильність до самозвинувачення та бажання бути корисним для інших.

За результатами аналізу трьохфакторної структури у групі жінок працівників ОВС, які працюють до п'яти років жінок з досвідом роботи були виділені наступні фактори:

Фактор 1, який охоплює 43,54% дисперсії, включає: «Пильність» (0,657), «Діосинкратичність» (0,796), «Драматичність» (0,619), «Відданість» (0,819), «Конфліктність» (0,523). Цей фактор поєднує емоційність, самостійність, обережність, схильність виконувати поставлені завдання. Фактор 2, який охоплює 26,37% дисперсії, включає: «Серйозність» (0,628), «Самовпевненість» (0,631), «Самокерівництво» (0,753), «Самоцінність» (0,812), «Самоприйняття» (0,605). Цей фактор поєднує відповідальність, енергійність, впевненість у собі, інтернальність, цінність власної особистості та приймання себе. Фактор 3, який охоплює 19,7% дисперсії, включає «Самотність» (0,646), «Сумлінність» (0,567), «Відкритість» (0,618),

«Дзеркальне Я» (0,546), «Самоприхильність» (0,567). Цей фактор поєднує рефлексивність, прийняття себе, бажання викликати симпатію та повагу, схильність до деталізування, скрупульозність.

По результатах аналізу трьохфакторної структури у групі жінок з досвідом роботи у правоохоронній сфері понад десять років, були виділені наступні фактори:

Фактор 1, який охоплює 41,54% дисперсії, включає «Пильність» (0,689), «Ідіосинкратичність» (0,890), «Авантюризм» (0,554), «Діяльність» (0,946), «Драматичність» (0,715), «Самовпевненість» (0,739), «Чуттєвість» (0,648), «Відданість» (0,867), «Пустопорожність» (0,848). Цей фактор поєднує обережність, незалежність, енергійність, амбіциозність, самовпевненість, емоційність, орієнтація на власну систему цінностей та переконань, прагнення комфорту. Фактор 2, який охоплює 24,82 % дисперсії, включає «Сумлінність» (0,548), «Серйозність» (0,641), «Самовпевненість» (0,654), «Дзеркальне Я» (0,815), «Самоприхильність» (0,759). Цей фактор поєднує енергійність, адаптивність, схильність до детального обмірковування всього перед прийняттям рішення, бажання

викликати повагу та симпатію. Фактор 3, який охоплює 18 % дисперсії, включає «Самотність» (0,586), «Самопожертва» (0,687), «Відкритість» (0,673). Цей фактор включає емоційність, рефлексивність, прагнення бути корисним для інших.

Підбиваючи підсумки, можна зробити висновок, що проблему само відношення людини доцільно розглядати у контексті дослідження особистості в цілому, оскільки під час професіогенезу особистості відбуваються зміни у професійній Я-концепції, що є складовою загальної Я-концепції людини. Основу Я-концепції працівника органів внутрішніх справ складають різноманітні уявлення про самого себе, що відрізняються різноманітним ступенем адекватності на різних етапах професійного розвитку, тому змінюється самосвідомість, самовідношення. Структура самовідношення особистості жінок-працівників органів внутрішніх справ відрізняється за ступенем вираженості окремих компонентів самовідношення на різних етапах професіогенезу, які зумовлені зовнішніми та внутрішніми чинниками професійної діяльності правоохоронців.

Література

1. Петровский, А. В. Психологический словарь [Текст] / А. В. Петровский, М. Г. Ярошевский. – М.: Политиздат, 2-е изд., испр. и доп. 1990. – 494с.
2. Сарджвеладзе, Н.И. Личность и ее взаимодействие с социальной средой [Текст] / Н И Сарджвеладзе. – Тбилиси.: Мецниереба, 1989. – 204с.
3. Пантелеев, С.Р. Самоотношение [Текст]: С.Р. Патнелеев / Психология самосознания. Хрестоматия. – Самара.: Издательский Дом «БАХРАХ-М», 2007. – С.208-243
4. Федоренко, О.Б. Социально-психологичні фактори формування самооцінки майбутніх керівників підрозділів МВС [Текст]: О.Б. Федоренко //Соціальна психологія.– К.: 2005. – №5. – С.83-93
5. Малкова, Т.М. Професійне становлення особистості [Текст]: монографія/ Т.М. Малкова. – Київ, 2012. – 396с.
6. Налчаджан, А.А. Психологические защитные механизмы [Текст]: А.А Налчаджан / Самосознание и защитные механизмы личности. Хрестоматия. – Самара.: Издательский Дом «БАХРАХ-М» 2006. – С. 395-481

Rudyak I. V., здобувач Департаментів соціології та психології

THE PECULIARITIES OF THE SELF-ATTITUDE OF FEMALE LAW ENFORCEMENT EMPLOYEE AT DIFFERENT STAGES OF PROFESSIOGENESIS

The peculiarities of the self-attitude of female law enforcement employee at different stages of professional formation are conducted in the paper. As a result of research it's found that the intensity of the individual components of the self-attitude changes during the process of professionalization. In general, women working in law enforcement have a positive attitude to themselves, accept themselves with their own merits and demerits. Female cadets more conformal, their attitude toward themselves often depends on the system of relations appeared in a specific new environment. Women as law enforcement employee with work experience more critical to themselves, they are self-sufficient, active, confident and professional.

Keywords: personality, self-concept, self-attitude, professiogenesis, activities.